

SİRKÜLER 2020/40: Geri Kazanım Katılım Payına İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslarda Değişiklikler

Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca, 07.02.2020 tarihli Geri Kazanım Katılım Payına (GEKAP) İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslarda 29.06.2020 tarihli Genelge ile değişiklik yapılmıştır. Değişikliğe dair 29.06.2020 tarihli “Geri Kazanım Katılım Payına İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Usul ve Esaslar” sirkülerimizin ekinde olup, yapılan değişiklikler aşağıda özetlenmiştir.

1) İthalat, İhracat, İade, Taşıma Ekipmanı Tanımlamaları Yapılmıştır

GEKAP Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslarda Genel Tanım ve Tanımlamalar başlığı altında;

- İthalat tanımına eklenen cümle ile, ithalat işlemlerinde serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil tarihinin **ithalat işleminin gerçekleştiği** tarih olarak esas alınacağı belirtilmiştir,
- “İhracat” tanımı eklenmiştir. Buna göre İhraç şartıyla bir başka gerçek/tüzel kişiye yapılan teslimler bu ihracat işlemlerinin gerçekleştiğinin belgelendiği hallerde ihracat kapsamında değerlendirilmiş ve ihracatçı ve tedarikçilerin GEKAP kapsamı dışında olduğu açıklığa kavuşturulmuştur.
- “İade” tanımı eklenmiştir. Buna göre iade, Kanuna ekli 1 sayılı listedeki poşetler haricindeki piyasaya arz edilen ürünler için cayma hakkının kullanılması, sözleşmeden dönülmesi, sözleşmenin feshi veya garanti ayıplı mal kapsamında geri alınması işlemi ifade etmektedir. Ürünlerin son kullanma/tüketim tarihi gerekçesi ile piyasaya sürenlerce piyasadan geri çekilerek muhasebe kayıtlarına işlenen ürünler için de iade tanımı kapsamında işlem yapılacaktır. Piyasaya sürülen bir ürünün ilgili idarelerce piyasadan çektilmesi/toplatılması durumunda da iade tanımı kapsamında işlem tesis edilecektir.
- “Taşıma ekipmanı” tanımı eklenmiştir. Buna göre, herhangi bir ürün/eşya/malzeme taşımacılığında aynı amaçlı kullanımı sabit ve sürekli olan, piyasaya arz edilen ürün/eşya/malzeme ile birlikte piyasaya arz işlemine konu edilmeyen ekipmanlar Taşıma ekipmanları olarak tanımlanmıştır. Taşımacılık amaçlı hizmet alımları kapsamında taşıyıcıya ait ekipmanlar da bu kapsamda değerlendirilmiştir. Taşıma ekipmanları ambalaj tanımı dışında tutularak, GEKAP uygulanması dışına çıkarılmıştır.

2) Ambalajlara İlişkin Yeni Örneklerle Yer Verilmiştir.

Eklenen Taşıma Ekipmanı tanımına uygun olmak üzere Ambalajlar İçin Geri Kazanım Katılım Payı Uygulamaları başlığı altında yer alan;

- “a.3.1 Birincil Ambalaj/İç Ambalaj/Satış Ambalajı” bölümüne aşağıdaki örnekler eklenmiştir:
Üretim makinalarının bir parçası olarak değerlendirilen, bu makinalarda kullanıma yönelik olarak tasarlanan ve endüstriyel amaçlı **üretime konu olan hammaddenin** (kâğıt, kumaş, iplik, metalik levhalar vb. malzemelerin) taşınması, korunması ve kullanıma alınmasını

sağlayan rulolar, makaralar, masuralar, rolükler ve bobinler ambalaj olarak değerlendirilmemektedir.

Alüminyum folyoların ve streç filmlerin ruloları, temizlik kâğıdı ruloları, ipliklerin makaraları gibi **satış noktalarında ürünlerin satışa sunumu amacıyla kullanılan** bobinler, makaralar, rulolar ve benzeri malzemeler ambalaj olarak değerlendirilmektedir.

- “a.3.3 Üçüncül Ambalaj/Nakliye Ambalajı/Dış Ambalaj” bölümüne aşağıdaki Örnek 2 ve 3 eklenmiştir.

Karayolu, demiryolu, deniz yolu ve havayolu taşımacılığında **taşıma ekipmanı olarak sürekli ve tekrar aynı amaçlı kullanımları olan ve piyasaya arz edilen ürün/eşya/malzeme ile birlikte piyasaya arz işlemlerine konu edilmeyen** ahşap, plastik, metal vb. malzemelerden imal edilmiş paletler, sepetler, konteynerler, kasalar ve benzerleri bu tanım dışındadır.

Karayolu, demiryolu, deniz yolu ve havayolu taşımacılığında **ürün/eşya/malzeme ile birlikte piyasaya arz işlemlerine konu edilen** (iade alınmak şartı ile belirli bir teminat karşılığında verilenler dahil) ahşap, plastik, metal vb. malzemelerden imal edilmiş paletler, sepetler, konteynerler, kasalar ve benzerleri nakliye ambalajıdır.

3) Depozito Uygulaması Kapsamında Olan Ambalajlar İçin GEKAP Beyanı Verilecek Ancak GEKAP Ödemesi Yapılmayacaktır.

Ambalajlar İçin Geri Kazanım Katılım Payı Uygulamaları başlığı altında yer alan “b) Ambalajlar İçin Geri Kazanım Katılım Payı Yükümlülükleri” bölümüne yapılan ekleme ile, yeniden kullanılabilir ambalajlarla tüketici ve/veya kullanıcılara iletilen eşya ve/veya malzemelerin tüketimleri/kullanımları sonrasında oluşan ambalajların yeniden/tekrar kullanımlarının sağlanması amacıyla iade alınmasına yönelik olarak Bakanlıkça belirlenen esaslar doğrultusunda depozito yönetim sisteminin kurularak Bakanlıktan onay alınması durumunda; depozito uygulaması dâhilinde geri toplanmak üzere piyasaya arz edilen ambalajlar için GEKAP beyanı verilecek ancak GEKAP ödemesi yapılmayacaktır. Depozito uygulaması dâhilinde piyasaya sürülen ancak geri toplanamayan miktarlar için ise geri kazanım katılım payı ödenecektir.

Konuya verilen “**Örnek-1:** Piyasaya süren olarak tanımlı (Z) içecek işletmesinin piyasaya arz ettiği 100 bin adet içecek ambalajının 50 bin adeti yeniden kullanılabilir nitelikte olması ve yeniden kullanılabilir 50 bin adet ambalajlar için depozito uygulayacak olması halinde; Bakanlıkça belirlenen esaslar doğrultusunda depozito uygulama planı hazırlaması ve Bakanlık Ambalaj Bilgi Sistemi üzerinden sunulan planının uygun bulunması şartıyla depozito uygulanan 50 bin adet yeniden kullanılabilir içecek ambalajı için geri kazanım katılım payı ödeme yükümlülüğü oluşmaz.”

Konuya verilen “**Örnek-4:** (R) tüzel kişisi tarafından plastik damacanalara ile piyasaya içme suyu arz edilmektedir. (R) tüzel kişisi tarafından Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslar kapsamında hazırlanan depozito uygulama planı Bakanlığa sunulmuş ve Bakanlıkça onaylanarak depozito planı için bilgi sistemi üzerinden (..../....) kod numarası tahsis edilmiştir. Bu durumda; (R) tüzel kişisi piyasaya arz ettiği plastik damacanalara yönelik olarak geri kazanım katılım beyanına piyasaya sürdüğü plastik damacana miktarı bilgisini ve Bakanlıkça verilen depozito plan kod numarasını girecek olup plastik damacanalara için geri kazanım katılım payı tahsili söz konusu olmayacaktır. (R) tüzel kişisi tarafından depozito uygulama planı kapsamında piyasaya sürülen ancak geri toplanamayan miktarlar Bakanlık bilgi sistemi üzerinden kontrol edilecek ve yılsonu itibarı ile geri toplanamayan ambalaj miktarları, takip eden geri kazanım katılım beyanı döneminde beyan edilerek geri kazanım katılım payı ödenecektir.”

Depozito uygulanan ambalajlar için geri kazanım katılım payı ödeme yükümlülüğü bulunmamakla birlikte, depozito uygulanan ambalajların haricinde kalan diğer (nakliye, saklama, taşıma ve benzeri) ambalajları için geri kazanım katılım payı yükümlülüğü bulunmaktadır.

Yurt içinde piyasaya arz edilmek üzere ithal edilen ambalajlı ürünlere yönelik depozito uygulamalarında onaylı depozito uygulama planı bulunması halinde geri kazanım katılım payı tahsil edilmez.

Konuya verilen “Örnek 2: Piyasaya süren olarak tanımlı (Y) meşrubat işletmesinin yurt içinde piyasaya arz etmek üzere ithal ettiği meşrubatın yeniden kullanılabilir ambalajı için Bakanlıkça belirlenen esaslar doğrultusunda depozito uygulama planı hazırlaması ve Bakanlık Bilgi Sistemi üzerinden sunulan planın uygun bulunması durumunda depozito uygulanan meşrubatı ambalajları için geri kazanım katılım payı ödeme yükümlülüğü bulunmaz. Ancak depozito uygulanacak ambalajlar için geri kazanım katılım payı beyanı yapılır.”

4) Ürünün/Ambalajlı Ürünün Son Kullanım/Tüketim Tarihinin Geçmesi Nedeni İle Piyasaya Sürenlerce Piyasadan Geri Toplatılması Halinde Sadece Geri Toplanan Ürünler İade İşlemi Tesis Edilecektir.

Ambalajlar İçin Geri Kazanım Katılım Payı Uygulamaları başlığı altında yer alan “d) Geri Kazanım Katılım Payına Tabi Ürünlerin Birincil ve Diğer Ambalajları” başlıklı bölüme yapılan ekleme ile, geri kazanım katılım payına tabi olan piyasaya arz edilmiş herhangi bir ürünün/ambalajlı ürünün son kullanım/tüketim tarihinin geçmesi nedeni ile piyasaya sürenlerce piyasadan geri toplatılması halinde sadece geri toplanan ürünler ve ambalajları için iade işlemi tesis edilecektir. Bu şekilde piyasadan geri çekilen ürünler ve ambalajları için sadece geri kazanım katılım payı ödenmiş kısımları iade talebine konu edilecektir. İade alım sürecinde ürünün piyasaya sürülmesinde kullanılan birincil ambalajlar haricindeki ambalajların da kullanılmadan ürünle birlikte iade alınması durumunda bu ambalajlar için de iade süreci işletilecektir. Geri alım sürecinde iade alınan ürünlerin yeniden ambalajlanması durumunda yeniden ambalajlamada kullanılan ambalajlar iade işlemine konu edilmeyecektir.

Konuya ilişkin verilen “**Örnek-2: (Ş) ilaç üreticisi tarafından üretilen ve piyasaya sürülen öksürük şurubu** (metal kapaklı cam şişe içerisine doldurulmakta, prospektüsü ve ölçek kaşığı/kabı ile birlikte) ilgili mevzuat uyarınca imha edilmek üzere piyasadan geri çekilmiş/toplatılmıştır. Bu durumda (Ş) ilaç üreticisi, piyasaya arz edilen öksürük şurubu için ödenen geri kazanım katılım payını iade işlemine konu edebilecek olup ilaç için kullanılan birincil ambalajlara ayrıca geri kazanım katılım payı ödenmediği için bu ambalajlar iade işlemine konu edilmez. Söz konusu ilaçların piyasaya arzında kullanılan ve geri kazanım katılım payı ödenen ambalajlar (birincil ambalajlar haricindeki) için bu ambalajların sadece piyasaya sürüldüğü şekliyle geri alınması hâlinde iade işlemine konu edilebilir.”

5) Müşterilerine Tek Kullanımlık Bardaklar İle Sıcak/Soğuk İçecek İkramı Yapanlarda GEKAP Sorumluluğu

Ambalajlar İçin Geri Kazanım Katılım Payı Uygulamaları başlığı altında yer alan “b.4 Satış Noktası” bölümüne eklenen örneklerle göre, soğuk/sıcak içeceklerin “**satış noktası**” tanımı kapsamı içindeki işletmelerde ikramı halinde tek kullanımlık bardaklar ambalaj olarak tanımlanarak GEKAP sorumluluğu doğacaktır. “**Satış Noktası**” tanımı Uygulama Esaslarının ilk versiyonunda yapılmış olup, buna göre “toptan ve/veya perakende olarak mal veya ürün satışını yapan mağaza, market ve benzeri satış yerlerini ifade etmektedir.

Bu konuda verilen “Örnek-3: Konfeksiyon ürünleri satışını gerçekleştiren (T) gerçek/tüzel kişinin faaliyet konusu sadece konfeksiyon ürünleri satışını gerçekleştirmek olup müşterilerine tek kullanımlık bardaklar ile sıcak/soğuk içecek ikramı yapmaktadır. Bu durumda, (T) gerçek/tüzel kişisi **satış noktası olması sebebiyle** sıcak/soğuk içecek ikramında kullandığı tek kullanımlık bardaklar için geri kazanım katılım payı yükümlülüğü bulunmaktadır.”

Bu konuda verilen Örnek 2’de Okul bünyesinde öğrencilere, personele ve ziyaretçilere yemek hizmeti verilmekte ve yemekhanede tek kullanımlık bardaklarla/tabaklarla içecek/yiyecek sunulmaktadır. Bu durumda; yemekhane işletmecisi gerçek/tüzel kişi **satış noktası olarak** değerlendirilmekte olup içecek ürünlerini müşterilere sunarken kullandığı tek kullanımlık bardaklar/tabaklar ambalaj kapsamında yer aldığından yemekhane işletmecisi **piyasaya süren** olarak geri kazanım katılım payı uygulamasına tabidir.

Satış noktası sayılanlar dışında kalanların tek kullanımlık bardakları kullanımında ise GEKAP sorumluluğunun doğmadığı belirtilmiştir.

Bu konuda verilen Örnek 2’de yer alan okul işletmesinde öğrencilerin, personelin ve ziyaretçilerin kullanımı için su sebili yerleştirilerek suyun tek kullanımlık bardaklarla ikram edilmesinde, okul işletmesi **satış noktası olarak değerlendirilmediğinden** tek kullanımlık bardaklar ambalaj olarak tanımlanmayıp GEKAP uygulaması kapsamı dışında görülmüştür.

6) İhtiyaç Sahiplerine İletilmek Üzere Kâr Amacı Gütmeyen Hayır Veya İnsanî Yardım Kurum/Kuruluşlarca Dağıtılan Ambalajlı Ürünler İçin Geri Kazanım Katılım Payı Yükümlülüğü Oluşmayacaktır.

Ambalajlar İçin Geri Kazanım Katılım Payı Uygulamaları başlığı altında yer alan “b.1 Ambalaj Piyasaya Sürenler” bölümüne eklenen ibareyle, ihtiyaç sahiplerine iletilmek üzere kâr amacı gütmeyen hayır veya insanî yardım kurum/kuruluşlarca dağıtılan ambalajlı ürünler için geri kazanım katılım payı yükümlülüğü oluşmayacağı belirtilmiştir. Verilen örnekte, hem insani/hayır kurumuna ambalajlı ürünü verende ve hem de bu kurumların kendisinde yükümlülüğün doğmadığı belirtilmiştir.

7) Bitkisel Yağlarda GEKAP Sorumluluğu Yağ İthalatçısına/Piyasaya Süren Üreticisine Aittir.

Bitkisel yağlar için Geri Kazanım Katılım Payı Uygulaması başlığı altında yer alan “a) Geri Kazanım Katılım Payına Tabi Bitkisel Yağların Tanımlanması” bölümünde konuya ilişkin olarak aşağıdaki örneğe yer verilmiştir.

“Örnek-7: (K) gerçek/tüzel kişisi yurt içinde bitkisel yağ üretimi gerçekleştirmektedir. Üretimini gerçekleştirdiği bitkisel yağı, gıda üretimi (bisküvi, kek vb) yapan (L) gerçek/tüzel kişisine vermektedir.

Bu durumda;

- (K) gerçek/tüzel kişisi, (L) gerçek/tüzel kişisine verdiği bitkisel yağ için piyasaya süren olarak geri kazanım katılım payından sorumludur.
- (L) gerçek tüzel kişisi, (K) gerçek/tüzel kişisinden aldığı bitkisel yağ ile üreterek piyasaya sürdüğü gıda ürünleri (bisküvi, kek vb) Kanunun ek-1 sayılı listesinde yer almadığından, geri kazanım katılım payından sorumlu değildir.”

Aynı bölüm eklenen ilave açıklamalara göre;

- GEKAP yönetmeliğine tabi bitkisel yağlardan satış şekline (ambalajlı veya dökme) bağlı olmaksızın geri kazanım katılım payı tahsil edilecektir,

- Yağlı tohumlarını işleyen ve/veya rafinasyonunu gerçekleştiren tesislerden kaynaklanan soap stock ve tank dibi tortu gibi atıklar ile rafinasyon sürecinde oluşan yağ asitleri gibi yan ürünler GEKAP yönetmeliği kapsamında bitkisel yağ olarak değerlendirilmiştir.

8) İlaçlar Başlığına, “Zirai İlaç”, “Veteriner İlaç” Ve “Beşeri İlaç” Tanımları Da Eklenmiştir.

İlaçlar İçin Geri Kazanım Katılım Payı Uygulamaları başlığı altında yer alan “a) Geri Kazanım Katılım Payına Tabi İlaçların Tanımlanması” bölümüne “Zirai İlaç”, “Veteriner İlaç” ve “Beşeri İlaç” tanımları da eklenmiş ve bu tanımlara ilişkin örneklere yer verilmiştir.

9) Stepne Lastiklerde Ve Lastik Kaplama Faaliyetlerinde GEKAP Sorumluluğuna İlişkin Örneklere Yer Verilmiştir.

Lastikler İçin Geri Kazanım Katılım Payı Uygulamaları başlığı altındaki “a Geri Kazanım Katılım Payına Tabi Lastiklerin Tanımlanması” bölümüne Verilen örneklerle;

- Üretilen araçlarda orijinal eşya/parça kapsamında kullanmak üzere temin edilen stepne lastikler için GEKAP bayanı yapılacağı; ancak GEKAP tahsil edilmeyeceği,
- Lastik kaplama faaliyeti yapan gerçek/tüzel kişinin, kaplama yaparak yurt içine sattığı lastikler için GEKAP sorumluluğu bulunmadığı açıklanmıştır.

10) Elektrikli ve Elektronik Eşyalar İçin Geri Kazanım Katılım Payı Uygulamaları Başlığı Altında İlave Açıklama Ve Örnekler Verilmiştir

Bu başlık altındaki “a) Geri Kazanım Katılım Payına Tabi Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Tanımlanması” bölümüne eklenen;

- 11. Paragrafta, GEKAP Yönetmeliğinin 5. Maddesinin 11. Fıkrası gereğince, piyasaya arz edilecek araçlar ile elektrikli ve elektronik eşyaların orijinal eşya/parçası olarak kullanılan ve Kanunun ek-1 sayılı listesinde yer alan ürünler için bu ürünleri sadece araç ile elektrikli ve elektronik eşya üretiminde orijinal eşya/parça olarak kullanılmak şartıyla piyasaya sürenler tarafından beyan yapılacağı, ancak bu ürünlerden geri kazanım katılım payı tahsil edilmeyeceği belirtilmiştir. Orijinal eşya/parça tanımına uymasına rağmen münferit olarak piyasaya arz edilen Kanunun ek-1 sayılı listesinde yer alan ürünler için geri kazanım katılım payı beyanı yapılacağı ve geri kazanım katılım payı tahsil edileceği belirtilmiştir.
- 12. Paragrafta, GEKAP uygulamasına tabi ürün listesinde yer alan ve enerjisini güneş pilinden (fotovoltaik pillerden) alan eşyaların GEKAP yönetmelik kapsamında olduğu belirtilmiştir. Örnek: Cep telefonu şarj cihazı, aydınlatma ekipmanları, hesap makineleri vb.
- Cep telefonu, tablet gibi ekipmanların doğrudan prize bağlanmadan şarj edebilen taşınabilir nitelikteki elektrikli ve elektronik eşyaların GEKAP yönetmelik kapsamına dâhil olduğu belirtilmiştir. Örnek: Powerbank vb.